

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Sumarul :

- RED. — Maestrul G. Dima și cîntăreții săi.
O. CARP. — Gîricuța și Ștefan-Vodă (baladă).
I. DARIE. — Recunoștința (poesie).
I. M. ZATLOKIEWICZ. — Din călătoria prin Bucovina și Moldova a pîr. Anton Wasniewski.
ST. O. IOSIF. — Sonet
I. D. — Sfat.
G. G. ORLEANU. — Voichița Radului (fragment dramatic).
M. PALEOLOGU. — Edelweiss (poesie).
DINU RAMURĂ. — Cîntarea din urmă (poesie).
I. SCURTU. — Cronică.

In supliment : *Biserica Trei Ierachi din Iași; Elevii liceului din T.-Severin.*

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 »

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
In străinătate . 12 »

„Minerva“ Institut de Arte Grafice
și Editură — București,
Strada Regală, 6.

A APĂRUT:

Negoțul și meșteșugurile în
trecutul Românesc

Formind volum III din Istoria Românilor în chipuri și icoane

DE

N. IORGA

Prețul Lei 2.50

A apărut:

RÎNDUNEL | **POESII**

POESII

DE

O. CARP

DE

HENRIC IBSEN

—
TRADUCERI

DE

D. ANGHEL și ST. O. IOSIF

De vânzare la toate librăriile.

Prețul Lei 2.50

Cărti apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
București. — Strada Regală 6. — București.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoiți vechi și noi	1.50
— Prosă	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmelor Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și prosă	1.25	NEGRUZZI C. — Prosă	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Româ- nilor supt Mihaï-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvînte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mânia	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mânia	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
— Foiletoane	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungiurească, 2 volume à	2.50
— Fragmente	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
COATU N. GR. — Din viața ță- rănească	1.—	— Ștefan-cel-Mare și Mihaï- Viteazul	—50
CUNȚAN MARIA. — Poesii	1.25	— Istoria Românilor în chi- purii și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMIL GĂR-GĂRLEANU. — Bătrîni FLAM IARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	— Credințe	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvîne!	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina.	2.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fețe	1.50

	L. R.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN . Moșneagul de la munte . . .	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut . . .	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin	1.50
POP VASILE. — Rîs și plîns . . .	1.50
— Domnița Viorica . . .	2.—
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte . . .	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat . . .	2.—
Rutenisarea Bucovinei . . .	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri . . .	1.50
— Crișma lui moș-Precu . . .	2.—
— Dureri înăbușite . . .	2.—

	B.
SADOVEANU M. — Șoimii . . .	1.50
— Povestiri din război . . .	2.—
— Floare-Oflită (roman) . . .	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă . . .	1.50
SCURTU AUREL. — Călăuza sta- țiunilor Balneare și Climate- rice din România	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită . . .	2.—
— Din bătrîni	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului	1.50
VOINEȘTE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA“

No.		L. B.
No. 1—3.	Istoria populară a Romînilor	—45
»	4. Cîntarea Romîniei . . .	—15
»	5. Istoria populară a li- teraturii Romîne . . .	—15
»	6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu	—15
»	7. Perderea Basarabiei . . .	—15
»	8. Unirea Principatelor . . .	—15
»	9. Mihail Cogălniceanu . . .	—15
»	10. Vasile Alecsandri . . .	—15
»	11. Stefan-cel-Mare	—15
»	12-13. Istoria lui Mihail Vi- teazul, de N. IORGA . . .	—25

No.		L. B.
No. 14.	Revoluția lui Horia . . .	—15
»	15. Răpirea Bucovinei . . .	—15
»	16. Cum să ne creștem copii . . .	—15
»	17. Păstrarea sănătății . . .	—15
»	18. Ce să citim?	—15
»	19. 10 Mai	—15
»	20-22. Războiul pentru nea- tîrnare	—45
»	23. Viața și faptele Mitro- politului Moldovei Veniamin Costachi . . .	—15
»	24. Aritmetică	—15
»	25. Femeia în revoluția din Rusia de E. Arbore-Rulli . . .	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ ≡ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romanețe și cîntece
naționale romîne pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-
triotic. 2. Luna doarme. Romaneță populară. 3. Aolen! Arie populară. 4. Snspine crude. Romaneță populară. 5. Cit te-am iubit. Romaneț. popular. 6. Călugărul. Melodie populară. 7. Pentru tine Jano. Cîntec popular. 8. Două fete spală lină. Arie popul. 9. Ce te legeni codrule? Romaneță. 10. Steluța. Romaneță. | <ol style="list-style-type: none"> 11. Căcuruz cu frunza'n sus. Cîntec
popular. 12. Fetițe din acel sat... Arie din
Transilvania. 13. Popa zice că nu bea. Arie popular. 14. Iulmioara mea. Arie populară. 15. Am nu leu și vreau să-l beau.
Cîntec popular. 16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop. 17. Imnul Regal Român de Hübsch. 18. Cîntecul Gînteii Latine. |
|---|--|

Prețul unui Ex. 20 bani.

**De vânzare la toate librăriile din țară și la Institutul de
arte grafice și editură „MINERVA”, București, Str. Regală, 6**

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația:

Bd. Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, 4.
BUCUREȘTI

Redactori:

ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU,
I. SCURTU

ABONAMENTUL ANUAL

În țară . . . 10 lei
În străinătate . 12 »

Maestrul G. Dima și cîntăreții săi

— CU PRILEJUL CONCERTELOR DE LA 27 ȘI 28 OCTOMBRE —

Fericiții, miile de fericiți cari s'au putut împărtăși, în frumoasele și dulcile zile ale lui August, de mana binecuvîntată a revărsării și înfrățirii cîntecelor românești supt bolta senină a Țării, în largă arie a mărețelor Arene romane, numai aceia vor înțelege pe deplin marea noastră bucurie că o nouă ceată aleasă de cîntăreți de peste hotare, ceata cea mai aleasă, căci este condusă de întiul maestru musical românesc al zilelor noastre, va veni să limpeziască iarăși simțirea unității sufletești a neamului și să o întărească și mai mult.

De la întoarcerea biruitoare a oștilor românești din războiul pentru neatîrnare și de la intrarea lor triumfală în Capitala României, cetățenii acesteia n'au avut o zi mai sfîntă, n'au simțit o emoție mai zguduitoare, n'au văzut cu ochii sufletului întruparea unor visuri de frate mai curate ca'n zilele intrării triumfale a Bănățenilor, Ardelenilor, Romînilor ungurenî, Bucovenenilor și Macedonenilor în țară, cu vestea iubirii, cu vestea păcii, cu vestea cinstirii hotarelor politice ale vecinilor și numai cu graiul și cu idealurile aceleiași culturî naționale uniți, după legile firii, în acelaș gînd și în aceleași porniri omenești și românești fără de alte hotare decît acele naturale unde încep stăpînirile de grai și de cultură ale altor neamuri.

În veci lăudate, cu lacrimi fierbinți udate, cu lacrimile iubirii celei de două mii de ani sădite în inimile românești: astfel vom păstra cu toții pomenirea acelor zile de aur, cu voiniceștile înfățișări ale țaranilor, cu mîndrele fețe ale țarancelor, cu atitudinea solemnă a cărturarilor, cu porturile așa de felurite și așa de strălucitoare în frumusețea lor clasică și cu acele neuitate cîntece spuse în unul și nedespărțitul grai al nostru al tuturor...

Coborîrea cîntăreților brașovenî dintre munții vechii cetăți săsești, pe care atitea amintiri istorice o leagă de Țara-Românească, sosirea

lor voioasă, în zborul trenului românesc, pe cursul zburdalnic al văii Prahovei, aici în șesul blînd al Capitalii, între cei mai fericiți frați, cari se pot încălzi și lumina zi cu zila razele culturii românești, este de sigur încoronarea cea mai vrednică a serbărilor din August.

Cele două concerte care le va da «Reuniunea de cîntări» brașoveană Vineri și Sîmbătă seara, unul în sala *Teatrului Național*, celălalt la *Ateneul Român* — simbolică alegere și potrivire —, aceste două concerte, pe lingă valoarea lor muzicală pentru care pune cheazășie gloria maestrului George Dima, își au însemnătatea lor culturală deosebită, căci ele vor arăta cit de departe și cit de adînc a pătruns între Romîni conștiința luminată, conștiința sigură de sine a unității noastre sufletești, prin puterea, prin farmecul dumnezeisc al cîntecului național.

S'au împlinit acum cîteva luni, în Maiu, tocmai zece ani de zile de cînd d. George Dima, pe atunci conducătorul «Reuniunii de cîntări» din Sibiu, a dat aici în București întiul concert al ei și, pentru vremea mai nouă, întiul concert al cîntăreților de peste hotare între frații îmbrățișați de hotarele politice românești.

A fost un eveniment cultural de cea mai mare însemnătate: de la Palat, de la M. S. Regina-Poetă, până la cel din urmă cetățean, cu toții au văzut atunci zorile unei alte vremi, mai bune, pentru cîntecul național, pentru cîntecele românești de pretutindenea care aveau să se înfrățiască pentru totdeauna peste zece ani.

Acum, după scurgerea atitor ani, e bine și e drept că tot maestrul Dima, conducătorul de acum al «Reuniunii de cîntări» din Brașov, vine între noi: cel din urmă astăzi, precum fusese cel d'întiū atunci, ca să încheie cu toată vrednicia opera de înfrățire prin cîntec pe care dînsul a inaugurat-o.

D. G. Dima se găsește și în preajma altui moment solemn al vieții sale: în curînd vor apare în volume minunatele sale compoziții romînești clasice, prin care va deschide muziceii noastre naționale porțile muziceii universale clasice. Acest moment este tot atit de solemn și pentru viața noastră culturală, pentru sporirea legăturilor noastre cu neamurile care stau în fruntea culturii universale, pentru înnălțarea culturii noastre în ochii neamurilor vecine și pentru gloria cîntecului românesc față de oricine.

Cuvine-se deci cu adevărat, să urăm oaspeților brașoveni, cîntăreților marelui maestru și în deosebii acestui senin și neobosit evangelist al muziceii naționale clasice, din toată inima noastră:

Bine ați venit între noi, în Cetatea culturii românești cckii mai limpezi, drept vrednici apostoli ai graiului, ai cîntecului, ai poeziei românești!

GIRICUȚA ȘI ȘTEFAN-VODĂ.

— După o baladă din Ardeal —

*La ospăț e veselie... Beați boierii voinicește,
Și pe fețele aprinse voea bună strălucește;
Dar cu fruntea grea de gânduri Ștefan-Vodă stă și cată,
Iar privirea-î făr'de țintă, cruntă e și 'ntunecată.*

*O cîntare de departe i-a lovit încet auzul,
Și ce dulce sună glasul, și ce meșter e cobuzul!
Viersul plin de farmec, însă, bănueli în gînd i-adună,
Și-î tot spune de-o rușine și de-o dragoste nebună.*

*Voevodul se ridică, dă o grabnică poruncă,
Și pe murgu-î ce așteaptă, ca un tînăr se aruncă;
Trece 'n goană luncî și plaiuri pîn'la curțile din vale,
Și-acum iată-l, mut și aspru, înaintea ficii sale...*

*Încruntat, cum răscolește cu privirea prin cămară,
Vede-aevea tot păcatul și rușinea lui amară;
La copilul său de casă nu se uită, — plece, fugă, —
Dar nu-și iartă el odrasla... În zadar e orice rugă.*

— «Vreați tu moartea de săgeată, sau de flintă vreați să-ți fie?...
Poți alege... Ori închisă, ori să-mi arzi în foc de vie,
Și să-mi luminezi durerea». — *Giricuța i-se 'nchină,
Și copila-î zice: «Doamne, lasă-mă să-ți fiu lumină!»*

.....
*Limbî de foc o 'ncing, iar Domnul strigă 'nfricoșat: «haine,
Unde ești, să-ți stingi iubita, care arde pentru tine?»
Dar din fumul ce-o înneacă Giricuța 'ncet suspină:
«Nu chiema pe nimeni, Doamne; nimeni altul nu-î de vină».*

O. CARP.

RECUNOȘȚINȚA.

*Recunoștința e o floare scumpă
Ce tainică în inimă înflorește;
Dar unii o sădesc doar ca s'o rumpă:
Se mir' apoi că, biata, veștejește.*

I. DARIE

Din călătoria prin Bucovina și Moldova a păr. Anton Wasniewski

(«ȘESE SĂPTĂMÎNI ÎN RĂSĂRII»; 1846)

(Urmare)

Poporația de acum a Moldovei — față de întinderea țerii, — e foarte puțină, căci de-abia atinge un milion. O alcătuiesc în cea mai mare parte Romîni, dar sînt și mulți Greci și Unguri, Sirbi și Bulgari, Țigani, dar mai ales Jidani.

Prin orașe, și îndeosebi la Iași, se mai află și mulți Nemți, Francesi și de alte nații, îndeletnicindu-se, supt ocrotirea Consulilor lor, — cu felurite meșteșuguri și cu negoțul. În anii din urmă, chiar și Polonii emigranți caută în număr mare aici adăpostul.

Deși e așa de mică încă poporația, deși industria e încă în leagăn : țara aceasta devine totuși — supt conducerea prințului Sturdza¹ — din ce în ce mai bogată, mai cu samă din pricina negoțului însemnat de vite și grîne cu Austria, Italia, Anglia și Franța.

Religia domnitoare în Moldova e cea greacă ortodoxă. Mitropolitul — cu reședința la Iași — împreună cu episcopii de Huși și Roman, împlinesc — supt oblăduirea patriarhului grecesc din Constantinopol — toate afacerile duhovnicești ale Moldovenilor. Clerul ortodox — mai ales cel de rînd — stă îndeobște foarte jos, și se deosebește de popor numai prin darul său preoțesc. Mă întilniam adesea în călătoria prin Moldova cu popi desculți, îmbrăcați numai în cămașă și țătar de pînză, cari duceau grîne la Galați. La o înmormîntare mai însemnată în Iași — de se întimplă — se string mulți popi desculți și rupți. Luîndu-și odăjdii bisericești, ei se unesc cu alaiul funebru pentru o mică pomană: o luminare, o basmă, pe care — ca și în Bucovina — o poartă până la cimitir, legată de luminare. Cite odată mai capătă cite o colivă sau două, cite unul ori doi colaci, ceva lămii, mere, smochine și stafide. Se întimplă că-l mai poftesc pe preot și la praznic, și atuncia — bucuria lui nu-i proastă.

Pe lângă religia domnitoare, toate celelalte religii au deplină libertate, și din această pricină în vremea de față se află în Moldova 48.064 de catolici, în cea mai mare parte Unguri, așezați aicea de mult, și ocrotiți de Curtea austriacă. Se află 23 de parohii, întinse fiecare pe cite zece, ba chiar și mai multe zeci de mile. Din timpurile cele mai depărtate, datorile duhovnicești le săvîrșesc la 80 de biserici și șese paraclise Părinții Franciscani și cițiva preoți de mir, trimeși din

¹ Mihaï Sturdza.

Ungaria pentru Ungurii și Săcuii ce s'au așezat aicea pe vremurile lui Sigismund, regele Ungariei, la anul 1420. Pe dinșii îi ocîrmuiesc patru vicari-decani, aceștia, la rîndul lor, supuși Vicariului și Visitatorului apostolic, cu reședința la Iași. Astăzi, vicariu apostolic, e Paul Sardi, episcop de Verona ¹.

Drumul ducea pe un șes necurmat printre sate împrăștiate ici și colo. De cum trecurăm tîrgușorul Bucecea, drumul mare apucă la deal. De pe deal ne izbi priveliștea minunată a satului Călinești, cu o bisericuță frumoasă și cu un palat tot așa de frumos, zidit în stil răsăritean. Încă de departe puturăm deosebi o ceată de oameni ce se mișca neîncetat pe lingă niște corturi.

Era o nuntă țigănească.

Acești Beduinii ai Europei făceau praznicul de cununie supt cer liber, smomind la sine și o parte însemnată a locuitorilor celor mulți ai satului. Greu îți poți închipui priveliștea ce ni-o înfățișează cea gloată pestriță. De o parte stăteau șatrele, ticăite și murdare, iar lingă dinsele ardeau focurile aprinse pe pămînt. Țigancele — negre ca fundul ceaunului — bînd tutun din lulele, gătiau felurite bunătăți pentru masa oaspeților. Dancii — goi pe jumătate, smoliți de arșița soarelui — se zbeguiau veseli cu cini. De cealaltă parte se învîrtiau într'un cerc larg, în veșminte colorate, voioșii flăcăi și fete, bătînd în sunetul muzicii lui zgomotoase, țigănești, hora națională — arcanaua, — pe care o priviau mamele serioase, așezate la o parte. Bulibașa, în șalvară stacojii, cu fesul pe cap — care păzia rînduiala și bătea tactul cu un buzdugan zdravăn — desăvîrșia cea priveliște ciudată.

Țiganiii ce locuiesc în Moldova sînt împărțiți în șatre — va să zică: comunități — compuse din cîte cinzeci de familii. Fiecare șatră are un bulibașa, care, fiind întărit de Stat, iea asupra-și toate afacerile neamului său țigănesc.

Asemenea Țigani nomazi am întilnit adesea în călătoria mea prin Moldova. Țiganiii aceștia au ajuns aicea pe la anul 1400, supt Domnia lui Alexandru-cel-Bun.

Ar trebui să te miri de acea miserie mare și tot odată și mare veselie a Țiganilor, de n'ai cunoaște puterea deprinderii cu libertatea rău înțeleasă, care-i face pe dinșii — ca și pe Arab — nepăsători la toate celelalte trebuințe ale vieții. Totuși trebuie să mărturisim că mulți boieri — urmînd pilda Domnului din Scaun — au izbutit să așeze

¹ V. asupra lui, Iorga, *Studii și documente*, I-II. — N. R.

pe moșiile lor mai multe familii de Țigani, și să-î facă bunî plugari, dindu-le oarecare libertate.

Curmînd șirul delulețelor acoperite cu păduri, am ajuns pe culmea cea mai înaltă a dealului, de unde mi se înfățișă șesul, lung de mai multe mile, care e în alți ani mănos și roditor, cu pămîntul bun, în timpul călătoriei mele, era uscat de arșița soarelui. În fundul șesului mijiaū Botoșanii cu turnurile înnalte. Acest oraș e depărtat șese mile de hotarul Bucovinei. Într'insul am mas peste noapte.

Botoșanii — unul dintre cele mai mari orașe după Iași — se împinzește pe șes larg. El are pină la 10.000 de locuitori, cea mai mare parte Romîni și Armeni. Are cîteva mii de case, mai mult de lemn, zidite frumos, în stil oriental. Dar am văzut adesea și căscioare sărace, care în loc de geamuri de sticlă au la ferestre bășici întinse, cu o frîntură de sticlă în mijloc.

Cea mai mare podoabă a orașului acestuia sînt fără îndoială bisericile ortodoxe, durate în stil răsăritean, cu turnuri chipoase, acoperite cu tinichea. Am numărat mai bine de zece turnuri.

Vizitînd cartierele orașului, simțiî o mare bucurie, cînd am zărit aicea și o bisericuță catolică, zidită un an în urmă pe o ridicătură frumoasă. Era tocmai pe sfirșite. Era răsplata muncii neobosite și a trudelor părintelui Dornseifer, preot din Ordinul Sf. Francisc. P. Dornseifer, vrînd să îndestuleze trebuințele duhovnicești ale catolicilor de aicea, acum trei ani porni cu Doamne-ajută, în toiul iernei grele, prin Galiția la Viena, spre a strînge cele trebuitoare. Dumnezeu binecuvîntă năzuințele lui zeloase. Căpătă o sumă însemnată de la arhiducele Ferdinand, guvernatorul de atunci al Galiției și de la mitropoliții Lembergului, tot așa cîteva sute de florinî de la cetățenii aceluiași. În sfirșit darul episcopilor unguri împlini restul cheltuelilor. Într'un răstimp de douî ani s'a ridicat acest lăcaș al lui Dumnezeu. Iar acum plăcută va fi fără îndoială tuturor binefăcătorilor darnici știrea că cu ajutorul lor s'a ridicat la Botoșani biserica — una dintre cele mai frumoase ale Moldovei¹⁾.

Bucuria negrăită strălucia pe fața cinstitului preot, cînd mă petrecea din paraclisul sărac, întocmit într'o odaie obicinuită, în noua și măreața biserică, și-mî arăta părțile ei toate. Sufletul lui era plin de acele simțimente plăcute și înnalte, care răsplătesc cu bielșug lucrările toate și truda fiecărui păstor rîvnic al sufletelor.

¹⁾ Bisericuța aceasta a fost sfințită în Septembrie, 1847, de episcopul Sardi cu o solemnitate deosebită, în prezența Botoșenenilor ce s'au strîns în număr foarte mare.

Stația catolică din Botoșani s'a înființat nu de mult. Mai înainte venia de câteva ori pe an un preot din Iași pentru trebuințele duhovnicești ale catolicilor de aici. Numărul lor ajunge acuma la 444. Bine ar fi, de s'ar mai înființa asemenea stație și pentru catolicii de rit grec, veniți aici din Bucovina și Galiția. Și asta e de trebuință cu atât mai mult că Părinții Franciscani de aici sînt îndeobște Italieni sau de alt neam, cari nu vorbesc nici o limbă slavonă.

După noaptea petrecută la Botoșani, unde două inși din familia Strus și-au aflat moartea în lupta Polonilor cu Romîni — 1583 —, am pornit în rătăcirile zorilor spre a ajunge în aceeași zi la Iași, capitala Moldovei, aproape trei-spre-zece mile de Botoșani. Drumul mare prunduit, pe care mergeam, ne ducea la început prin ținuturi muntoase, coperite cu păduri. După vre-o patru cinci mile încetează pădurile și de acolo se întind aproape pînă la Iași stepile nestrăbătute cu ochiul și acoperite cu iarba uscată de arșița soarelui și îngălbenită, ce întristează privirea drumețului obosit. Numai ici și colo se vedea cîte un lan de păpușoiu rătăcit în pustiū, iar prin vilcele grădini verzi de harbuji și castraveți ale Bulgarilor și Lipovenilor, cari îi vînd drumeților foarte ieften. Grădinile acestea se numesc *bulgării* și sînt pentru călători o mare binefacere în aceste ținuturi pustii, unde nu dai de o picătură de apă după aproape o jumătate de zi în arșița nesuferită.

Am și făcut o parte bună din drum, cînd mi se arată în depărtare un puhoiū de colb ca un nour cenușiu ce ca mînat de suflarea vîntului năvalnic își iuțea pașii spre noi — și trecu mai departe ca uraganul.

Era poșta moldovenească.

Am rămas uimit și uluit de priveliștea ce o vedeam întîia oară. Doi-spre-zece cai într'un șir de cîte două galopaū loviți de surugii ce pocniaū într'una din puha lungă. Alergaū cit puteaū mai cu zor, purtînd ca în zbor trăsura cu curierul moldovenesc, acoperită, care se pleca cînd la dreapta cînd la stînga și de abia mă atingea pămîntul. În acest galop pripit săvirșesc caii întreaga stație poștală.

Multe am auzit despre poșta moldovenească — renumită pentru iuțea ei — dar n'aș fi crezut nici odată în povestirile acestea, de nu le-aș fi văzut însumi. Se întimplă adesea — după cum mă asigurau martorii oculari — că dacă în zorul acesta năvalnic cade vre-un cal, poștalionii îl scot pe loc din șirul celor înhămați și aleargă mai

departe fără cea mai mică zăbavă. Se mai întâmplă ca vr'un călător să cază din căruța în zbor și să fie pierdut pe drum. Eu însumi am vorbit cu unul, care a căzut din căruță și a rămas un sfert de milă îndărăt, pînă au zărit poștalionii lipsa. Nu trebuie dar să te miri că unii iaū la o asemenea călătorie pistoale încărcate, fără gloanțe, ca în cas de trebuință să oprească pe surugiū cu pocnetul descărcăturii.

(Va urmă.)

I. M. ZATLOKIEWICZ.

S O N E T

*Orī cīte vorbe rele sǎ ne iasǎ
Și-orī cīt venin în ele s'ar ascunde,
Ca Venera cīnd se ivea din unde
Ești tu de mīndrǎ, dulcea mea crǎiasǎ.*

*În fericirea noastră n'or pătrunde,
Și vom zīmbi, cīnd clevetirea pasǎ
Pe līngǎ noī, șoptīnd, — și nu ne pasǎ,
Cǎ lumea tot aceiașī e oriunde.*

*Doar tu altar îmi ești, și'mī ești icoanǎ
Și dragostea mī-e sfīntǎ și curatǎ
Ca floarea neatīnsǎ-a primǎverīi,*

*Ca și iubirea fǎrǎ de prihanǎ,
Scǎldatǎ într'a raiului lūminǎ,
Ce-o preamǎreaū în zile vechī truveriī.*

ST. O. IOSIF.

S F A T

*Trǎīnd vremelnic pe pǎmīnt,
Ești prea īndepǎrtat de stele —
Dar, suflete, nu-ī un cuvīnt
Sǎ nu te 'nnalți pǎnǎ la ele.*

I. D.

VOICHIȚA RADULUI

(Fragment)

ACTUL AL II-lea, SCENA III.

(După Războeni, în iatacul lui Ștefan-Vodă, care, rănit, zace în pat; cei câțiva boeri din sfatul domnesc s'au retras, rămânând în scenă: *Domnul și Portarul de Suceava*, mai în urmă intervin: *Doamna Maria, Voichița și Daniil bîhăstru*).

ȘTEFAN (nemulțumit de răspunsurile boierilor, își varsă supărarea asupra Portarului, credinciosul său).

V'ați deprins cu alte vremuri, umiliți plătind haraciul,
 Și acum cînd, de departe, trebuie să'mi vină vraciul
 Letinesc . . . se plîng boierii și norodul că n'au bani!...
 Ei!... dar țar'aceasta cine o ținu atîția ani,
 De ce însăși stat-a oare?!... Ați ținut'o voi, ori eu?...
 Vorbe, vorbe. Eu sunt țara! De-o vrea bunul Dumnezeu
 Să mă vindic, aū să curgă bani cumplit și avuție...
 Pentru voi mi-am pus eu viața; ce mi-ați dat în schimb voi mie?!...

PORTARUL

Doamne, iartă păcătosul ce-a'ndrăsnit Mariei tale
 Să-i vorbească fără'nconjur; dară pusu-m'aū la cale
 Și boierii și norodul, ispitindu-i, s'aduc vestea
 Cum o fi; deci, iartă, Doamne, de grăi-voi toate-acestea:
 Nu sunt bani! De sărăcie, nici cenușe n'au în vatră
 Bieții oamenī, și prin sate a pustiū dulăii latră;
 Boerimea, stoarsă'i iarăși cu moșiile paraginī.
 — Nu staū scrise'n letopiseți vremuri pe mai negre pagini!
 Ear de-am pătimit noi toate pentru legea lui Hristos,
 Mai virtos, Craiul și Papa, dintre toți aū tras folos.
 Gîndesc dar, că pornind carte, cum de Turci Moldova scapă,
 Avem drept a cere Vraciul, de la prea Sfințitul Papă,
 Să ni'l dea și fără plată!...

ȘTEFAN (dupre un răstimp, întors din supărare)

Ai grăit cu rost, Portare.

Ai grăit cu rost. De-aceea, am o taină și mai mare
 Să'ți încredințez... Ascultă... N'avea grijă, sîntem singuri...
 Vin aproape... N'am putere, scuturat cum sunt de friguri,
 Să vorbesc mai tare... Apă, vezi pocalul, adu-mi'l.
 — Uite-acum aștept să'mi pice cuviosul Daniil.
 L'am chemat pe loc să'mi vie... L'am chemat să mă deslege:
 Vroi să mă desfac de Doamnă; el cunoaște sfinta lege

Și-o să'mi dee sfat cum trebui despărțenie făcută...
 Tu să cercetezi norodul; — de voi-vor să'l asmută
 Din boierii, îmi dai de veste ca, luînd măsuri în pripă,
 Nu cum-va să intre zarva făcînd țara de risipă.

PORTARUL

O, stăpîne, n'avea teamă!

ȘTEFAN

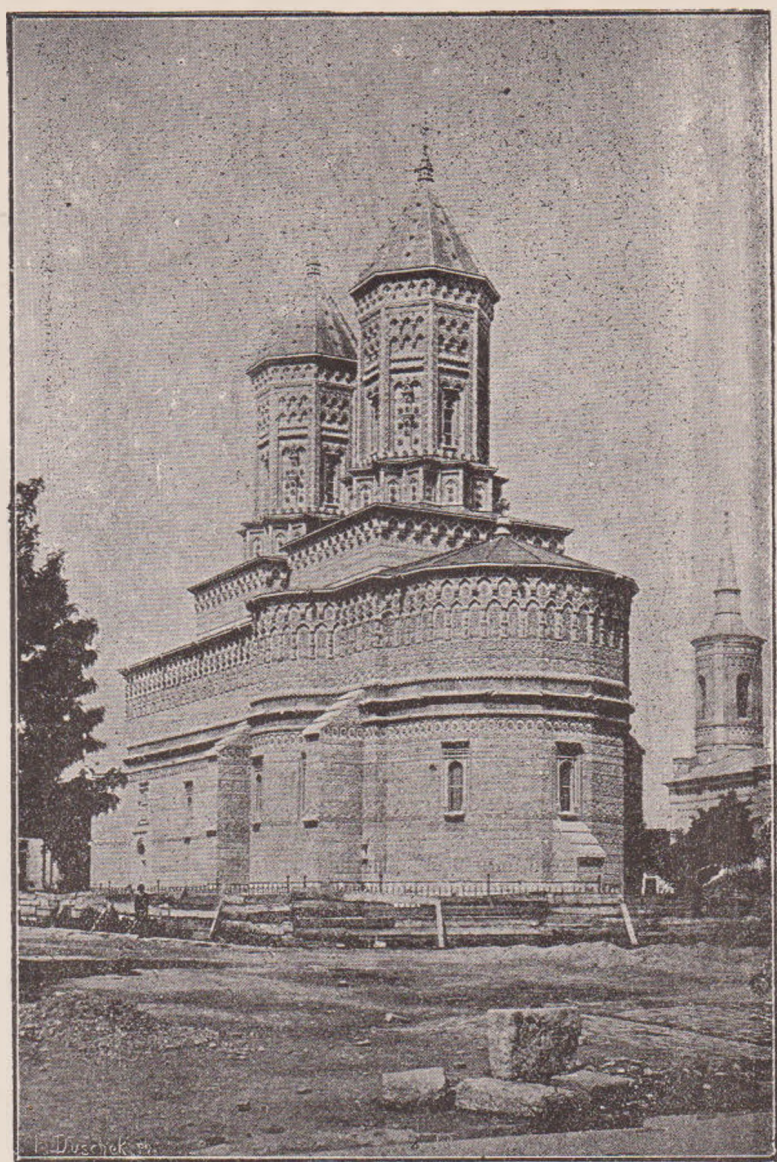
Am, pe drept cuvînt. Mă'nvinge
 Patima; de și în creștet argintata iarnă'mi ninge,
 Dar cu primăvara, iarna, vecinic s'au găsit alături
 Și înfrigorat bătrînul peste care pături, pături
 Anii-au așternut înghețul, simte-a inimei căldură
 Încă'n piept, precum sub sloinri desmorțit isvorul cură.
 — Știi c'avem, aici la curte, de pripas mai mult, ca prinsă
 Pe-a lui Radu-Vodă fată, și simțirea mi-e aprinsă
 Căci, de cînd, rănit în luptă, zac în pat făr'de putere,
 Cine altul de cit dînsa mai aduce-mi mîngiere?
 Cine altul mă veghează? — Neclintită, zi și noapte,
 Impăcîndu'mi suferința cu-ale ei duioase șoapte
 Lîngă mine'î... Da, mi-e dragă, cum nu cred că vre-o dată
 Nici în primăvara vieței să'mi fi fost mai dragă fată!...
 Intru cît e despre Doamnă; știu, prea știu, cit pătimește
 — Cînd iubești și tu prea lesne crezi aceluî ce iubește —
 Și îni e mai mare mila! Ce să-i fac? Ce sunt de vină,
 Dacă inima'mi de dînsa într'atit mi-e de străină!
 N'am iubit'o nici odată. — Cînd trimis-am la Mangop
 In pețit boierii, încă n'o văzusem; dar potop
 Cum păgînatatea iarăși, se învolbura încoace,
 Socotit-am eu că poate într'un chip să putem face
 Și prietenii mai departe, în chiar coasta lor. — Ei, dar
 Mi-a fost dat pe semne mie, să mai beau ș'acest pahar!
 Căci nu a trecut nici anul și-a căzut pe veci Mangopul;
 Și ce-a fost pe-așunci o boare, astăzi nu mai e nici stropul
 De nădejde!... Ce-ași mai spune? Știi pe toate celelalte:
 Că e stearpă, că'i bolnavă... De-ași mai fi tinăr incalte.
 Dar așa, sînt ca stejarul găunos ce se usucă
 Fără de vlăstari puternici...

PORTARUL

Dar...

ȘTEFAN

Și viforul m'apucă!
 Mă gîndesc — ci totuși, totuși — de Voivodu'mbătrînit

Biserica[»] Trei_Ierarhi din Iași.

Biserica Țrei Ierarhii din Iași.

Maica Domnului, ea poate, să se fi milostivit !
 Că Voichița 'nsărcinată, a purces — dar nu de svon —
 La o vreme-așa tîrzie, dăruindu'mi un cocon,
 Semn Dumnezeesc i-acesta, semn Dumnezeesc, portare !
 — Un vlăstar zămislit astfel, dintre două vițe care
 Prigonitu-s'au de moarte, e ca ramul de maslin...
 (inchinîndu-se) Fie'n voia ta, părinte, întru veci de veci.

PORTARUL

Amin !

ȘTEFAN

Și de-acuma la icoană mă tîrăsc, cerșind pe lespezi
 Să mă lumineze.

PORTARUL

Doamna, poți Măria-ta s'o lepezî ;
 Ai tot dreptul, precum zice, chiar în cărți, sfinta scriptură
 Cum-că Abraham pe Sara, fără vre un gînd de ură,
 A îndepărtat de dînsul, iar el s'a apropiat
 Chiar de roaba lui, de Agar și-a fost bine-cuvîntat
 Israel pentru aceasta întru toată seminția...

DOAMNA MARIA (isbuenind)

O năpîrcă 'nveninată, limba putrezească 'ți ție !
 — Ce rău v'am făcut eū vouă, de mă sfișiati boieri
 Oamenî răi, fără de suflet, ce vă temeți de muieri ?!...
 Nu 'ncerca să minți, știu totul ! Știu, am ascultat la ușă.
 — Nu aleagă-se de-apururi de cît praf, de cît cenușă.

ȘTEFAN (îndepărtînd pe portar)

Sihastru, vezi'l de-a sosit, portare !

DOAMNA MARIA (după ce portarul ese, iagenunchind)

Doamne, cu ce's vinovată, întru ce greșit-am oare ?
 — Pintecele mieū nevrednic dacă te-a lipsit de prunci,
 Judecă-mă păcătoasa, cruță-mi sufletu'mi de munci !
 Ear de'ți sînt așa urită, stavilă de'ți sînt în cale...

ȘTEFAN (vînd s'o imbuneze)

Pentru o roabă !

DOAMNA (ridicîndu-se)

Roabă ? Roabă 'i inima Măriei-tale !
 Ești stăpîn atotputernic peste țară, tot norodul

Și boierii ți se 'nchină, iar la rindu'i Voivodul
 El se 'nchină unei roabe... unei roabe... O copilă
 Stăpînește Domnul țarei !... Doamne, Doamne, fie-ți milă.
 Fie-ți milă. Hotăraște, mai de grabă dă poruncă,
 De-î cu drept, să măucidă. In vre-o temniță m'aruncă,
 Ori trimite-mă departe, să nu ai de mine știre,
 Mucenică să'mi port crucea în vre-o sfintă Monastire...
 Să nu știu că'mi ese 'n cale, să n'o văd cum mă'njosește ;
 — Cu surîsul ei pe buze, ea e Doamnă, ea domnește,
 Și în fața tuturora, îndrăznește să mă'nfrunte !
 — O să-și facă ris ca miine și de pletele cărunte
 Ale Domnului, ce viața, din privirea ei albastră...

ȘTEFAN (tăindu-i vorba)

Ei, ce fără șir la vorbă este astăzi Doamna noastră !
 Lasă, lasă, nu-ți mai frînge sufletul cu-așa nimicuri.
 Pentru ce din ochi-ți Doamnă, lacrimile cad în picuri ?
 — Mai cu drept e să porți grija candelii și policandru
 Pentru sfînta zi de miine, că e sfîntul Alecsandru...

(Către Voichița, care intră cu un braț de flori).

Ce-a putut să te orbească, aū ce demon te-a împins
 Că să calci orice 'n picioare și de capul meu cel nins
 Tu să'ți faci ris și ocară? — Uite, vroî să știu ce 'nseamnă
 Îndrăzneala făr'de margini ce-ai avut să 'nfrunți o Doamnă !
 Da, pe-o Doamnă, Doamna noastră, cea din sînge 'mpărătesc !

VOICHIȚA (cu sumeție, dar cu prefăcută naivitate).

Cît Măriei-tale 'i dragă, tot pe-atîta o cinstesc.

DOAMNA (intr'o ultimă încordare).

Mi-ai înfipt cuțitu 'n suflet, împlîntat până 'n prăsele;
 Dar, Măria-ta, odată, pentru lacrimile mele
 O să'ți ceară socoteala sus în cer... O n'avea grijă !
 Tare-î inima'mi, sărmana, pare că'î turnată 'n schijă !
 Eū va las (se reazimă de ziduri, spre a nu cădea).

De-ași putea, Doamne, eū cu mîna mea să-mi stîng
 Flacăra vieței (cînd deschide ușa, la eșire se întilnește cu sihastru la care dă să ingenuncheze)
 Părinte !

DANIIL (ridicînd-o).

Fericiți acei ce plîng.

SCENA IV-a.

(După ce Doamna a eșit binecuvîntată de Sihastru, Domnul face semn Voichitei să-l lase singur).

DANIIL SIHASTRU și DOMNUL (singur).

DANIIL.

Din liniștea pădurei, din peștera-mi adîncă
Ai pus să mă aducă panțirii. Ce vrei încă?
Ce poate-un biet sihastru, ce pot oare eu face?

ȘTEFAN.

Eu te-am chemat, Părinte, să'mi verși în suflet pace.

DANIIL.

Cu dragoste privește, la el, Mintuitorul,
Pe cel greșit ce 'ntoarce din rătăcirii piciorul.

ȘTEFAN.

Mă spovedesc, Părinte... cuprinsu-ma fiorii...

DANIIL.

În mîna celui vecinic sîntem toți muritorii,
— Greșiților tăi, Doamne, ertatu-le-ai și tu
Cum vrei să i se erte greșelele?

ȘTEFAN.

Nu.

DANIIL.

Nu?!

ȘTEFAN.

Dușmanii mei, dușmanii au fost și sînt ai țării;
Nu eu, fapta lor care-i, i-a dat pradă pierzării.

DANIIL.

Ertarea și blîndeța le crezi vorbe deșarte?

ȘTEFAN.

Eu n'am ucis pe nimeni, am pedepsit cu moarte.

DANIIL.

Dar singur dătătorul de vieți, e 'ndrept s'ardice
Și viețele!

ȘTEFAN.

Părinte, nu 'ntrebî pe Domn ce zice !

— La cîți făcut-am capul să pice supt secure,
I-am plîns ca om, dar Domnul nu cată să îndure.
Căci, de 'ndura-va Domnul rușine și ocară,
Rușinea lui se varsă măi neagră peste țară !

DANIIL.

Eu mă întreb atuncia de ce mă chemî: cuvîntul
Sihastrului, nu poate să fie cu pămîntul
În strînsă legătură. — De altă 'mpărăție
Vorbîa Mintuitorul!... Eu n'am ce-ți spune ție.

ȘTEFAN.

Ascultă-mă, Părinte: bătrîn făr'de *feciori*,
De mîna celui vecinic, purtat de atîtea ori,
Am străjuit moșia, ținut-am crucea sus
Și-am stat, cu Ștefan Vodă, în scaun nesupus!...
Într'un tîrziu, acuma, cînd toți vechii dușmani,
Crai și Împărați puternici, de atîția mării ani
Dorm somnul vecinicii, cel fără dimineață,
Eu măi trăiesc... dar mîne cînd n'oi măi fi în viață?!

.....
Moldova făr' de mine, se poate ca vre-un prunc
S-o scoată din țîține, și iartă-mă de-arunc
Cirtire, dară gura-mî nu poate ședeă mută,
Cînd știu boierii gata asupra-ne s'asmută,
Și Leși și Turci și Unguri, cum voiu închide ochii...
Din căsnicii, o fată avut-am, a Evdochii!
Dar am avut păcate....

DANIIL.

Toți sintem păcătoși.

ȘTEFAN.

Am fost robit atîtor perechi de ochi frumoși!
Și dragostele mele, aiurea legînd rod,
Ca mîini, din fiecare eși-va un Voivod
Ce-o strînge iar boierii, deprinși cu rele datini
Îngenunchind moșia ca'n vremi, cei doi Mușatini
Stăpîni, unu'n Suceava și altul la Vaslui...
Aū scaunul Moldovei, cui am să-l las eu, cui?
— S'or ridica, cu toții, din plaiuri depărtate,

Prin foc vor trece țara, luptînd frate cu frate ;
 Boierii și norodul, lupta-vor piept la piept
 Pentru un drept la care nici unul n'are drept.
 — Și te-am chemat de-aceea, să-mi dai un sfat părinte :
Maria-Doamna 'i stearpă, n'ar fi mult mai cuminte
 Să mă desfac de dînsa ; o altă doamnă, eū
 Să-mi caut, poate astfel, o vrea *El*, Dumnezeū,
 Cu noi ! — Nu-î pentru mine, ci ca să-mi scap moșia.

DANIIL (după o pauză, sentențios).

Un Domn, nu e cu cale să-și lepede soția !
 — De pleacă pilda bună de sus și greu pătrunde,
 O pildă rea străbate ca fulgerul oriunde ;
 Și dacă ea pornește din capul țerei chiar,
 Ce-î mai rămîne atuncia să fac' un biet plugar !
 — Dar zic eū, înc'odată, de altă 'mpărăție
 Vorbesc ! — Stringeți boierii ciți ai, o sut'o mie
 Și cere-le lor sfatul.

ȘTEFAN.

Boierii's nestatornici,
 Cu toți jură credință, dar nu se țin datornici ;
 C'am fost silit o iarnă să tai, și făr' de milă,
 Pe Vornicul *Isaie*, paharnicul *Negrilă*,
 Pe Stolnicul *Alexa*, chiar la Vaslui în tîrg....
 Cum am făcut cu dinșii, voiū face mai de sîrg
 De-or vicleni boierii ; să nu mai sufle vîntul
 De răsvrătire 'n țară !

DANIIL.

Așa e. Jurămîntul,
 Acela ce se leagă, de-l calcă, zici prea bine,
 Cu capul să-l plătească, cuvine-se orî cine !
 — Și de-î așa ; atuncia mă 'ntreb eū, se 'nțelege,
 Dar cel ce jurămîntul nu-l ține către lege ? !
 — Tu, Doamne, vreî ăceasta ; și țara ta cea blindă,
 Nu poate să voiască a Domnului osîndă ;
 Nu poate și nu trebui. E drept ca înălțimea
 Domniei neatînsă să fie și mulțimea
 S'aștepte doar porunca să-î dee Domnitorul,
 Al legei, al moșiei și a toate țiitorul !
 — Dar gloata rupe friul și slobodă cîrtește,
 De 'ndată ce chiar Domnul, ca Domn păcătuște.
 Căci, bagă bine samă, mă 'ntorc eū și zic iară :
 Puternic e Voïvodul, atîta doar, prin țară,

Cît vrajba nu se 'nchibă și-i strînsă legătura,
 Dușmanul nu pătrunde, căci nu pătrunde ura.
 Și eî îți spun că obștea se tulbură, iscoada
 De vrajbă e într'insa, ca mine-o să-i vezi roada ;
 Chiar de-i găsi boierii, supuși, făcîndu-ți placul,
 Ai grijă, în coliba-i, de murmură săracul !
 Îndură Moldoveanul, cît altul nu îndură,
 Dar nu 'ndură să calce, un om, sfînta scriptură.
 Întoarce-ți spre el fața și mergi pe dreapta cale
 Și osană cînta-vom cu toți Măriei-Tale !

ȘTEFAN.

Nici nu vroî să știu !... Mulțimea murmură, în urmă tace.
 N'avea teamă, cît norodul singur e, să fiî pe pace ;
 Că mulțimea se dă roabă celuia ce-o strînge 'n friu
 Și nu-i gură să nu tacă de-o astupî c'un pumn de griu.
 — O cunosc eî bine, gloata, știu c'o stăpînește frica :
 E cu Vodă de-i mai tare, dacă nu, e cu Vlădica.
 Cerul orîcit de albastru îl frămîntă nori de sgură,
 Și numai un pas, atîta-i, de la dragoste la ură.
 Totul e să nu faci pasul, dacă vrednic nu te simți,
 Căci nebunii cite odată stapînesc pe cei cumînți !

DANIIL (cătrecer).

Doamne, 'ntoarce-l Tu, din calea rătăcirilor de-apoi.
 Depărtînd Duhul perzării ;... mîntuiește-ne pre noi.

ȘTEFAN (urmînd).

Îmi vorbiai de legătura dintre țară și Voivod,
 Și că Domn puternic nu e, decît cel ce prin norod
 Stă în scaun.... Dar obșteniî, nu lăsatu-m'aî cu toții !
 Cînd ? — La Războeni, cînd țara se zbătea de ceasul morții,
 Și-ajutor n'aveam la nimeni ! — Nu rămas-am, singur eî,
 Să țin piept, eî și boierii, s'apărăm pe Dumnezeu ? !
 — Și mă tingui, că norodul n'o să vadă cu ochi buni
 Fapta mea. Cine-l întrebă ? Cin' te pune să mi-o spuî ?
 N'am să dau eî socoteală nimănu !

DANIIL.

Măria-Ta !

Eî păstorul, cătrec oaea rătăcită zic așa :
 Te deșteaptă cît e vreme și alungă'ți singur somnul,
 Nu care cumva norodul, deșteptat, s'alunge Domnul !

ȘTEFAN (infuriat).

Înnaintea mea vii astă-zî, și'ndrăznești cu-așa cuvinte
Să mă'nfrunți! — Dară ia seama, prea cucernice Părinte!
Prea uitași, sînt Domnul țarei, uns cu mir pe a mea frunte,
Domn, stăpînitor puternic, de la mare pănă'n munte;
Și pe-acela ce'ndrăznește să mă'nfrunte îl prefac,
Fără multă judecată, în țărînă! — Ce vroî, fac!

DANIIL. (nepăsător).

Fără multă judecată, da, poți face orî ce vrei;
Dar c'un pic de judecată, nu, nimica face-vei.

ȘTEFAN (a cărui furie ajunge la paroxism).

Iar mă'nfrunți! Ascultă, popo, nu mă fă să'ți tai din limbă!

DANIIL.

Mina ta nimic nu face, voea Domnului n'o schimbă
Păcătoșii!

ȘTEFAN (vrînd să'l ia de pept, apucă crucea care atîrna la gîtul Sihastrului).

Ah ia seama!

DANIIL.

Te atingî de sfînta cruce,
Aî învins prin ea. Lovind-o, mina să ți se usuce.

ȘTEFAN (dezmețit).

Iartă-mă și'ți fie milă, o dumnezeesc sihastru,
Peste care coborît-a, duhul sfînt din ceru-albastru!
Nu mă blestema, Părinte, umilitu-m'am, ascultă
Și mă'nvață, și mă'ndreaptă cu înțelepciunea'ți multă.
Uite-te, plecat-am capul, pocăit în fața ta
Nu mai sînt cuprins de Demon; spune de mă poți erta!?.

DANIIL.

Fătul meu, nu'mi stă'n putință, nici osîndă, nici ertare.
Amîndoi îngenunchia-vom, către tatăl cel prea mare,
Căruia nu'î sînt aicea de cît prea nevrednic slugă,
Și ne-o lumina El poate, ascultînd a noastră rugă.

Sfirșitul actului al II-lea.

GEORGE G. ORLEANU.

EDELWEISS

Sărmană floare pribegită
Pe culmea rece a visării,
Prin munții tăi nu trece nimeni
Ca să te smulgă depărtării.

Prea sus, prea mîndru ți-e exilul,
Și nu vrea nimeni să te chieime,
Să te 'ncălzească cu sărutul
Dorit de-atît de multă vreme.

Dar tu, pe stîncă ta înaltă,
Aștepți în fie-care seară,
Să treacă și să te culeagă
O mână albă de fecioară.

Și te vei ofili pe stîncă
In serî cu adieri încete,
Vîsînd la trista fericire:
Să mori pe sinul unci fete.

M. PALEOLOGU.

CÎNTAREA DIN URMĂ

De-afară se-aude un greier cîntînd
Zar cînele 'n somnul lui-latră,
Stau singur cu capul în mîni, și privesc
Cum pîlpăe focul pe vatră;
La tine 'mî-e gîndul, la tine mereu,
Și 'n farmecul nopților mute
Stingher, simt în mine din nou înviind
Tristețea iubirei trecute.

Sărmanul meu suflet, rămas ne'nțeles
Al sbuciumă și-azi frămîntarea
Gîndirei răslețe în care-a 'ncercat
De mult să găsească uitarea.
Cînd văd că mai are și-acuma nădejdi
Mă 'nneacă, de multe ori plînsul:
Sînt singurul care-l pricepe din toți
Și plîng, că mî-e milă de dînsul.

Tu singură. poate, puteai să 'nțelegi
Nespusa-ți durere, — odată —,
Căci tu mî-ai fost mie iubirea d'intîi
Și singura 'n viața mea toată.
Și dacă iubirea se stinse curînd
Pierind în a vremii viltoare,
E, poate, fiind-că credința ne-a fost,
Că dragostea noastră nu moare.

Cîntările mele, nimic nu ți-au spus
Zar firul lor, iată-l, se curmă,
Nu poți înțelege firește nici azi
Durerea cîntărei din urmă,
În liniștea nopței, pribeașul tău gînd
Spre tine aș vrea să mă poarte,
Să simți în noianul gîndirilor reci
Pustiul iubirilor moarte.

DINU RAMURĂ.

CRONICĂ

I. Teatru.

D-l *Zaharie Birsan*, poetul delicat al cîntecelor de iubire și artistul dramatic plin de talent și plin de rîvnă, a luat iarăși toiagul de actor ambulat și a trecut în Ardeal pentru o serie de reprezentații nouă în centrele românești. D-sa va debuta la *Blaj*, *Sibiū*, *Abrud* etc., apoi în *Banat* și'n părțile *Aradului*. Insemnăm cu mare bucurie că va juca și *Năpasta*, drama atît de puternică a D-lui I. L. Caragiale, precum și frumoasa piesă «*Marioara*» de *Carzen Sylva*.

Scopul d-lui *Birsan* este să-și adune mijloace spre a-și continua studiile dramatice în Italia, în școala neîntrecuților maeștri *Novelli* și *Zacconi*. Credem că publicul de dincolo îi va da, pentru acest scop, cel mai călduros sprijin, iar conducătorii «*Societății pentru fond de teatru român*» se vor alătura din tot sufletul acestui sprijin, căutînd să asigure pentru mișcarea teatrală ardeleană talentul incontestabil, munca desinteresată și plină de jertfe, precum și entuziasmul d-lui *Z. Birsan*, pe care și acei cari l'au nedreptățit odată e vremea să-l prețuiască acum fără nici-o rezervă.

II. Reviste.

Convorbirile literare, nr. pentru Octomvre, publică studii istorice de d.d. *I. C. Filitti* (Incercări de reforme în Muntenia supt *Grigore Vodă Ghica 1822—27*), *V. Pirvan* («*Salsovia*», fragment dint'un studiu asupra *Străjii romane la gurile Dunării*), *N. Dobrescu* (Contribuțiuni la istoria bisericii romine în sec. XV: *I. Mitropolia Moldovei*); un articol important al d-lui *Nerva Hodoș* despre «*Bibliotecile publice libere*», articol care a fost presintat ca raport-propunere Ministerului de Instrucție. *D. I. Petrovici* are un articol de filosofie (raportul între filosofie și religie), iar d-șoara *Călugăru* și *d. A. A. Naum* poezii. *D-l. G. Bogdan-Duică* surprinde lumea cu apărarea călduroasă a șovăelnicilor «*Pașt pe nisip*» pe cari *d. Eugen Lovinescu*, prea bine cunoscutul alergător neobosit pe cîmpiile critice și ale literaturii, îi face cu mult curaj și cu toată zădărnicia. *D. Bogdan-Duică*, care este și nu pedagog remarcabil, nu numai un istoric literar de prima forță, are slăbiciuni pedagogice pentru «*colegul*» d-sale... numai în ale școlii secundare și astfel se grăbește a-i da notă mare pentru criticile sale, iar pentru «*conduită*» — se cunoaște purtarea condamnilă a d-lui *Lovinescu* față de *d. N. Iorga* — se 'ndură a-i cinsti, cu unele reserve, o notă de... «*trecere*». Atît că astfel de note de trecere din prietenie n'au multă trecere nici cînd vin de la un învățat și critic de valoarea d-lui *Bogdan-Duică*.

Revista noastră, nr. 11, din 15 Octombrie, publică numeroase poezii, între care o traducere excelentă a d-lui H. Frollo după F. W. Weber și un frumos articol biografic al d-nei Constanța Hodoș despre d-șoara Agata Birsescu, al căreia portret în rolul *Medeei* ni se dă.

Neamul Românesc, n-rele dela 19 și 22 Octomvrie, cuprinde ca tot-d'auna prețioase articole și notițe politice care dau cea mai bună orientare și informație asupra vieții noastre publice. Remarcăm un articol, foarte interesant istoricește, despre Francisc Rákóczi și strămoșii săi Gheorghe I-iu și al II-lea, despre luptătorii români din oastea revoluționarilor lui Francisc și legăturile celor doi Gheorge cu Domniii români de pe vremuri. Numărul de la 22 Octomvre publică în frunte un admirabil articol informativ asupra «Dezvălirii statuii lui Alexandri la Iași», bogat în amănunte caracteristice, sigur în judecarea notelor esențiale ale serbării.

Din pricina îngrămădirii de material, voi continua în nr. viitor al revistei articolele despre *Drama lui Eminescu*.

III. Ziare

L'Indépendance Roumaine de Lună, 28 Octomvrie, publică traducerea în franțuzește a poeziei lui Eminescu «Impărat și Proletar». Traducătorul, care iscălește M. S., e de sigur d. Mony Sabin care a mai tradus din Eminescu și a scris despre el în reviste franceze. •

* * *

În *Cronica*, nr. din 21 Octomvrie, editorul nefericit al fragmentului dramatic *Bogdan Dragoș* de M. Eminescu încearcă să acopere prin zarva unor expresiuni triviale și necuviincioase neputința desăvârșită de a răspunde la critica ediției sale de contrabandă și de speculă neiertată. Unor astfel de răspunsuri nu li se răspunde nimic. Înregistrez numai făgăduiala și îndrăzneala spiritistului poet de a mai da o ediție— a «Poemelor inedite» ale lui Eminescu, fără «note pedante», fără «adnotări greoaie», fără «erudiție dogmatică(!)».—«Nu prefață, nu studii, nu documente, nu batjocură», vrea poetul spiritist, ci «la himnuri, himnuri! La epopee, ode! La cugetare și iubire, lumină și căldură!» Așteptăm cu răbdare și această nouă ediție de originale «himmuri», «ode» și «călduri» ale editorului poet și vom vorbi atunci, iarăși cu dovezi.

I SCURTU.

RĂSPUNSURI

G. P. — «Dela strămoși» — trecu la coș.

N. L. «Era odată...» în manuscris și nici-odată în tipar.